

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 11

Fylke: *Flordaland*

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: *Meland*Emne: *Gymse attåtjør*

Bygdelag:

Oppskr. av: *Elias Mjåtveit*Gard: *Mjåtveit*(adresse): *Flåkhaug ved Bergen*

G.nr. 22 Br.nr. 8

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Must etter eigi røynsle.*

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

E.L. Mjåtveit født 1874, Småbrukar.

SVAR:

1. Prøtter.

Her aldri høyrst om slikt forsantking her.

II Tang og tare.

1. Tang reknast ikkje til arvisst for her i bygde. I min tidlege ungdom skar for min tang til grisefor.

Engjen, veit eg, som banka tang til for under siste verdenskrigen.

Tang her vore lite nytta til for. Visst slett ikkje etter 1890 åri.

2. Tang vart banka tidleg om hausten.

3. Tang vart skæri med sigd.

4. For min var tangi heim i kjøpa.

Hadde ein hest, var det lettaste å kjøpa.

5. For kokte alltid tangi. Til det nytta han ein koparkjel. Og staden, han held til med dette var i grua. Kjelen vart hengd i skjeringi, og vatn vart aust på tangi. So vart det lagt stein på, so ho ikkje skulde flotna opp.

Når tangi var godt kokt, blanda han tang og saer i kop - det vart bra grisefor.

III Anna for av plantar.

Kjenner ikkje til det.

IV. 1. Her aldri høyt, at hestemøk hev vore nytta til for.

2. Veit ikkje om slikt.

3. — — —

V. Görpefor.

Görpefor vest ikkje nytta lenger. Görpa laga ein solis: Ein vondel av hå la ein i ei stor bytta (fyrr hadde ein byttor av tre) Over dette slo ein kokande varmt vatn og let det stå til vatnet var tunka. Dette var vanleg å gjera nyberde kyr: tunka vatn og tunka hå.

Det var helst nyberde kyr, som fekk görpefor, men også andre kyr, som ende var høgmyötka kunde få slikt for. Derimot vart det rekna allfor godt til gjeldkyr. Slikt for vest lite eller ikkje nytta no lenger. Det skaffar for mykje arbeid — og kyrne greider seg like godt utan. Dei for høyet turt og tunka vatn til drikkra — oftaste med litt mjöl på straket etter kalvingi. Fyrr hadde kvar & bonde grua i kjöken. Der hita dei også vatn til kyr, som nyss hadde kalva. Var det kaldt frostver, varnde ein vatnet på kokeomnen inne i stova. Dei eldske omnarne var vedomnar, som ein også godt kunde brenna torv i.

3 Varm sörpa var for nyberde kyr.
 Kald sörpa laga ein i ffoset. Ein
 stappo hævondlane i florstunna og
 slo kaldt vatn på. Det vart tunka
 av florsvermen. Når ein gjekk og
 mjötka om morgonen, drog ein
 vondlane opp or vassstunna. Vatne
 let ein tenna nedatt i tunna.
 Når ein so gjekk att i floren, fekk
 kyrne desse sörpevondlane til mid-
 dagsmatt.

Denne måten å stelle kyrne
 på skaffa so allfor mykje arbeid,
 so det er vorte slut for 30-40 år sidan.

2. Den tid, alle sådde litt korn, nytta
 dei agnerne til sörpefor. Var det
 til nyberde kyr hadde ein gjerne
 bygsær over agnerne, so kyrne
 betre skulde eta dette foret -
 og takka for maten med meir
 mjölk.

4 Prauneber (rogneber) vort rekna for
 kraftfor. Dei vort kasta til kyrne
 i konkar bales som ein plukkar dei.

5 Lar kyr å få her.

6 Lar kyr å få her.

v Ein kokar itkje log på slikt.

Posstkal hev vore mykje turka i høyhesjar
 og fora opp turt om vetteren. I seinare
 år vort det ofte kasta på røysane, då
 det jamt kan vera vanskar med å få
 det turt. Det er ogso ringt for, når det er utvokse.

4
V. 1 Fiskeavfall er ikkje nytta til for. Holdes
ikkje i krigen. Folk kjøper for det
meste all sin fisk her.

2. Nei

3 Nei

4 Nei, her er ikkje nokre fiskebygd.

5 Nei

Fiskeavfall finns ikkje her nokre av.

1723

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING